

PERHEPALVELUJEN RAPORTTI 1.1. – 31.12.2021

Henkilöstö

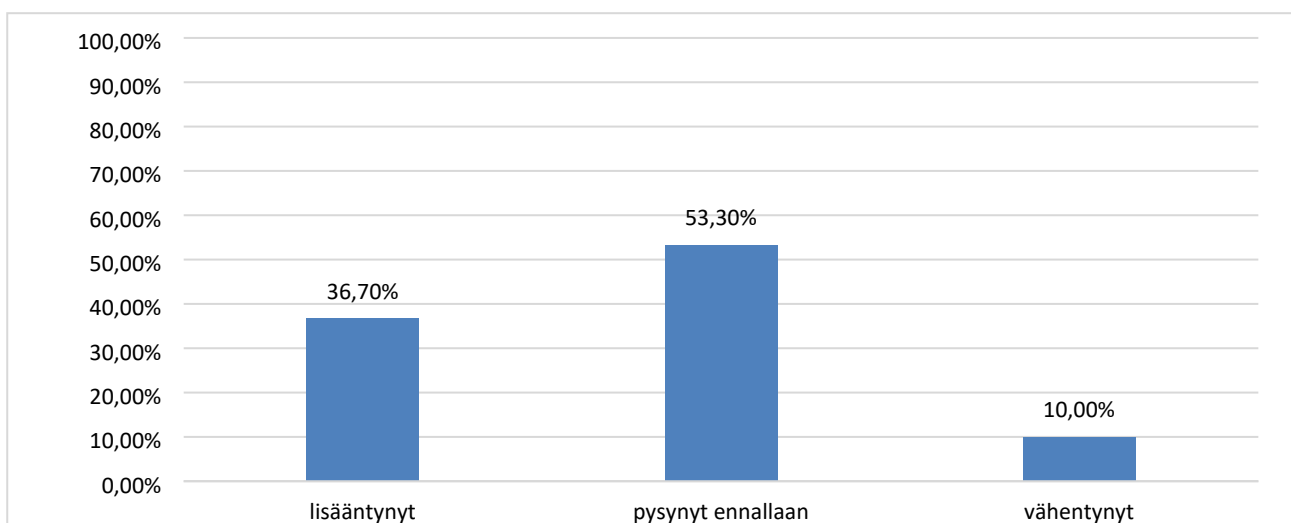
Perhepalvelujen henkilöstöön kuului vuonna 2021 perhepalvelujen päällikkö, toimistosihteeri, vastaava sosiaalityöntekijä, viisi sosiaalityöntekijää, kolme sosiaaliohjaajaa, kaksi lapsiperhepsykologia, vastaava perheohjaaja, kolme perheohjaajaa, nuorten avohuollon ohjaaja, kaksi perhetyöntekijää ja lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijä. Lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijä on myös osa neuvolan ja varhaiskasvatuksen kanssa yhteistä Varhaisen tuen tiimiä.

Vuonna 2021 perhepalvelujen henkilöstöresurssi on ollut hyvä. 31.12.2021 kaikki virat ja toimet ovat täytettyinä. Syksyn aikana kaksi sosiaalityöntekijän vakanssia tuli avoimeksi ja rekrytointi näyttäytyi aluksi haastavana, mikä uhkasi vaarantaa perhepalvelujen lakisääteisten tehtävien laadukkaan hoidon. Vakanssit saatiin kuitenkin täytettyä, toinen vakituisesti ja toinen määräaikaaisesti. Loppuvuonna asiakastietojärjestelmän uudistuminen ja siihen liittyneet hankaluudet ovat kuormittaneet työntekijöiden työtä.

Kehittämistyö

Vuonna 2021 keskeisimpiä kehittämisteemoja ovat olleet lastensuojelun asiantuntijaryhmän perustaminen yhdessä Raision ja perusturvakuntayhtymä Akselin kanssa, kokemuskumppani toiminnan vahvistaminen, systeemisen työn edelleen kehittäminen erityisesti yhteistyössä vammaispalvelujen kanssa sekä aktiivinen rooli Naantalin perhekeskuskehittämisessä ja varhaisen tuen mallien vahvistamisessa. Aktiivista seudullista kehittämistyötä on tehty muun muassa seudullisessa sosiaalipäivystyksessä, kriisityössä, Ankkuri-toiminnassa ja sijaishuoltoyksiköiden ohjauksessa ja valvonnassa (valvontakeskushanke). Naantalin perhepalvelut on aktiivisesti mukana hyvinvointialueelle siirtymiseen linkittyvässä seudullisessa yhteiskehittämisessä.

Vuoden 2020 tavoin perhepalvelut kysivät sähköisenä kyselynä Naantalin muilta lapsiperheiden palveluilta palautetta yhteistyöstä perhepalvelujen kanssa. Suurin osa vastaajista näki yhteistyön joko pysyneen ennallaan tai kasvaneen.

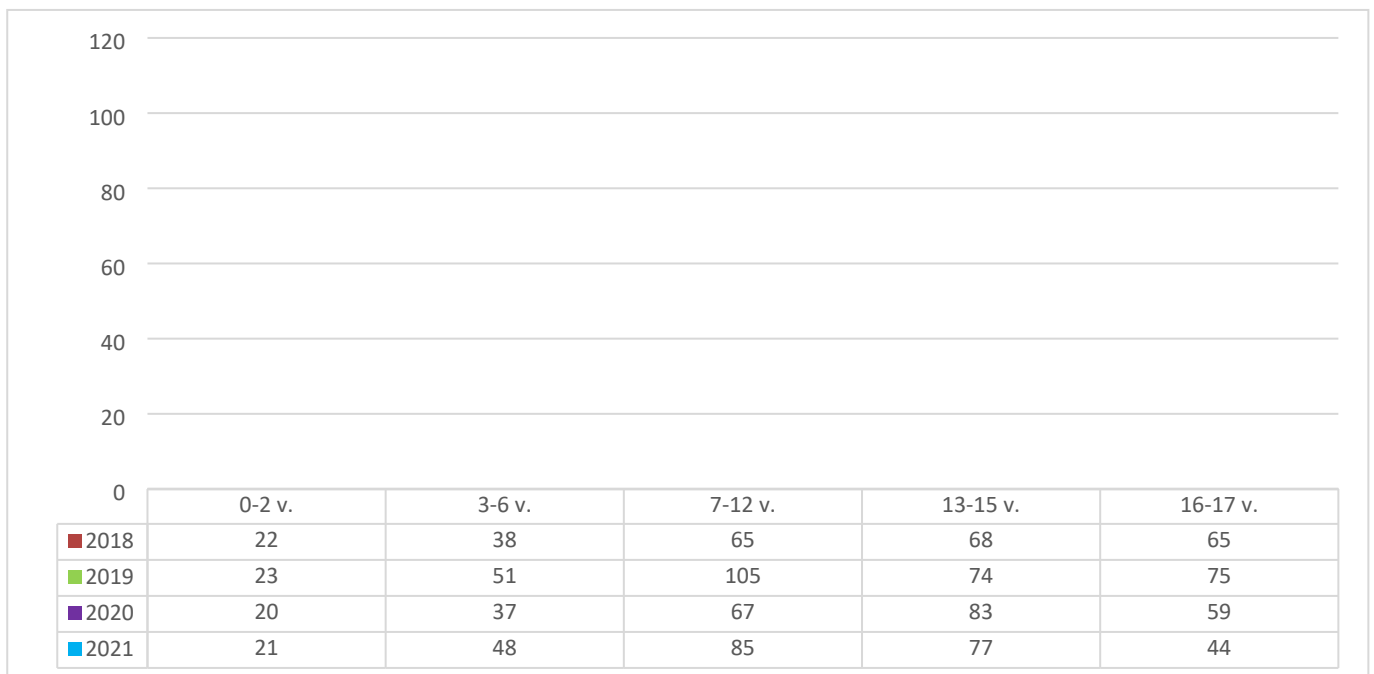

Kaavio 1: Naantalin muiden lapsiperheiden palvelujen vastaukset kysymykseen: Miten kuvailisit perhepalvelujen sinun ja/tai työyksikkösi kanssa tekemää yhteistyötä viimeisen vuoden ajalla? (N=30)

Saapuneet lastensuojeluilmoitukset ja yhteydenotot

Vuonna 2021 on kirjattu yhteensä 610 lastensuojeluilmoitusta, mikä on 32 ilmoitusta enemmän kuin vuonna 2020. Ilmoitukset ovat koskeneet 286 lasta. Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia on kirjattu 3 (2020=7).

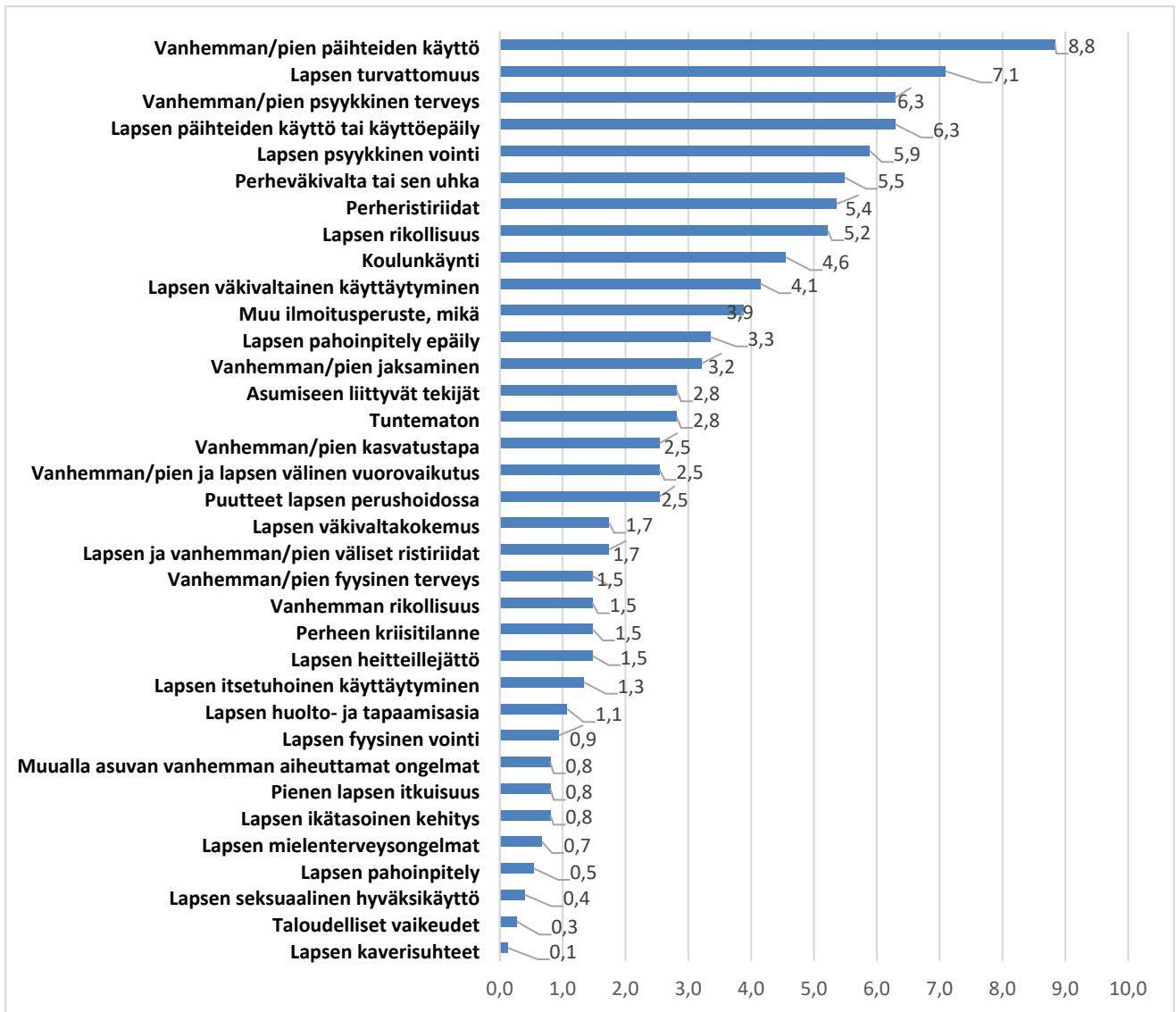
Alle 12-vuotiaita koskevien ilmoitusten määrä on kasvanut verrattuna vuoteen 2020 kun taas yli 12-vuotiaita koskevien ilmoitusten määrä on laskenut. Alle 12-vuotiaita koskevissa ilmoituksissa huoli koskee usein vanhempien käyttäytymistä ja vointia tai perheen muita olosuhteita, kun taas nuorten kohdalla suuri osa ilmoituksista koskee nuorten itsensä käyttäytymistä tai vointia. Alle 12-vuotiaita koskevien ilmoitusten määrän kasvu voisi viitata perheiden voimavarojen vähenemiseen ja perheiden kuormittuneisuuden lisääntymiseen, mitä tukee myös muun muassa laitostuotoisten perhekuntoutusten tarpeen kasvu.

Kaavio: Saapuneet ilmoitukset ikäryhmittäin 2018–2021, lkm. Yksi lapsi on tilastossa vain kerran, vaikka hänestä olisi kirjattu useita ilmoituksia.

Yleisimpiä lastensuojeluilmoitusten taustalla olleita syitä ovat olleet vanhempien ja lasten/nuorten päihteiden käyttö ja psyykinen vointi sekä lapsen turvattomuus. Vanhempien päihteiden käyttö on ollut yleisin ilmoitusperuste myös useana aiempina vuotena. Kuten aiempinakin vuosina yleisimpiä ilmoitusten tekijätahoja olivat sosiaalipäivystys, poliisi, terveydenhuolto ja koulut.

Lapsia koskevia sosiaalihuoltolain mukaisia yhteydenottoja on vuonna 2021 kirjattu 91 (2020=105). Yhteydenottoja tekivät selvästi eniten vanhemmat ja koulu. Vuonna 2021 vastaanotettiin 25 (vuonna 2020=16) Pyydä apua -napin kautta tullutta yhteydenottoa.

Kaavio: Lastensuojeluilmoitusten perusteet ajalla 1.1. – 31.12.2021, %

Kaavio: Lastensuojeluilmoitusten ilmoittajatahot ajalla 1.1. – 31.12.2021, %.

Tehdyt palvelutarpeen arvioinnit

Vuonna 2021 valmistui yhteensä 122 palvelutarpeen arviointia (2020 = 141), joista 49 jatkui lapsiperheiden sosiaalipalvelujen asiakkuutena (2020=39) ja 73 lasta perheeseen ohjattiin peruspalveluihin, tai palvelutarpeeseen pystyttiin vastaamaan jo arvioinnin aikana (2020=84). Palvelutarpeen arvioinnin perusteella ei vuonna 2021 alkanut yhtään lastensuojelun asiakkuutta, mutta seitsemälle lapselle aloitettiin lastensuojelun asiakkuus suoraan saapuneen lastensuojeluilmoituksen perusteella. Kuluneena vuonna palvelutarpeen arvioinnin henkilöstöresurssi on ollut hyvä ja asiakasperheiden tuentarvetta on pystytty aiempia vuosia useammin arvioimaan ja tarpeeseen vastaamaan jo seitsemän arkipäivän kuluessa. Arvioinnit valmistuivat lakisääteisen kolmen kuukauden kuluessa.

Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus

Naantalissa lastensuojelun asiakkaana on noin 100 lasta ja lisäksi noin 20 jälkihuollettavaa täysi-ikäistä nuorta. Sijaishuollon piirissä on 33 lasta ja 2 täysi-ikäistä nuorta (31.12.2021). Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen asiakkaana on noin 110 lasta ja lisäksi palvelutarpeen arvioinnissa olevat lapset. Jokaisella lapsella on hänen asioistaan vastaava työntekijä, joka lastensuojelun asiakkaiden ja erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden kohdalla on sosiaalityöntekijä. Lastensuojelussa sosiaalityöntekijäkohtainen asiakasmäärä on keskimäärin enintään 35 asiakasta ja lapsiperheiden palveluissa enintään 55 asiakasta.

Kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu on osa Varhaisen tuen tiimiä, joka tarjoaa perhepalvelujen, neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä pikkulapsiperheille tukea ja apua matalalla kynnyksellä. Varhaisen tuen tiimi on toiminut täysipainoisesti syyskuusta 2019 lähtien. Kokemukset ja asiakaspalaute ovat olleet hyviä myös vuonna 2021.

Vuonna 2021 omana työnä toteutettua lapsiperheiden kotipalvelua myönnettiin Varhaisen tuen tiimin tukitoimena 18 perheelle (2020=22), lapsiperheiden sosiaalityön tukitoimena 8 perheelle (2020=18) ja lastensuojelun tukitoimena kolmelle perheelle (2020=3). Korona vaikutti lapsiperheiden kotipalveluun siten, että perheet peruuttivat sovittuja aikoja. Ostopalveluna kotipalvelua on myönnetty yhdeksälle perheelle (2020= 7).

Perhetyö ja perheohjaus

Vuonna 2021 perhetyö on lapsiperheiden sosiaalipalvelujen tukitoimena työskennellyt 92 lapsen perheessä (2020=71) ja lastensuojelun tukitoimena 43 lapsen perheessä (2020=35), joista 15 (2020=12) on ollut tehostettua perhetyötä. Toinen nuorten avohuollon ohjaajan toimi muutettiin vuoden 2021 alusta perheohjaajaksi, minkä vuoksi perhetyötä on myönnetty aiempaa enemmän myös nuorten perheille. Ostopalveluna perhetyötä on myönnetty kahdelle lapselle (2020=2) ja lastensuojelun perhekuntoutusta neljälle perheelle (2020=5).

Perheohjaajien ja perhetyöntekijöiden palvelut ovat keskeinen osa perheen palvelukokonaisuutta, jossa pyritään tuen, ohjauksen ja kuntoutuksen menetelmin tukemaan perheen arkea ja lasten hyvinvointia ja tasapainoista kasvua ja kehitystä. Perhetyön keskiössä on perheen arjen ympäristöihin jalkautuminen. Tapaamiset ovat olleet osin toiminnallisia, osin keskusteluun perustuvia ja palveluohjausta. Perhetyö koskettaa joko perheen lasta tai vanhempaa tai koko perhettä. Perheohjaaja voi olla ammatillinen tukihenkilö vanhemmalle tai lapselle ja perhetyöntekijän työ voi sisältää lapsen yksilötapaamisia ja yhdessä tekemistä arjen ympäristöissä. Perheohjaaja ja perhetyöntekijä ovat yhdessä nuorten avohuollon ohjaajan kanssa jatkaneet syksyllä 2019 perustetun perhepalvelujen toiminnallisen poikaryhmän ohjaamista joka toinen viikko 1,5 tunnin ajan. Perheohjaajat ja perhetyöntekijät ovat mukana perhepalveluiden systeemisen työskentelyn minitiimeissä.

Perheohjaajilla on käytössä esimerkiksi dialektisen käyttäytymisterapian ja neuropsykologisen-valmennuksen työotteita. Lisäksi on käytössä myös koira-avusteinen työskentely, jolloin voidaan hyödyntää eläinavusteisuuden ominaisuuksia tavoitteiden saavuttamisessa. Yhdellä perhetyöntekijällä on uusperheneuvojan koulutus. Uusperheneuvonnan tarkoituksena on jakaa tietoa, vähentää ennakkoluuloja, kyseenalaistaa todeksi uskottua, tarttua perhedynamiikkaa heikentäviin asioihin ja vahvistaa jo olemassa olevaa hyvää perheessä. Vuonna 2021 uusperheneuvonnassa on ollut kolme asiakasta.

Koronan tuomiin haasteisiin on pystytty perhetyössä vastaamaan hyvin. Työskentelyä vietiin tarpeen mukaan tavanomaisesti koteihin, tai tapaamisia pyrittiin toteuttamaan ulkona mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi yhteyttä pidettiin perheisiin puheluiden ja videopuheluiden muodossa tiiviimmin.

Nuorten avohuollon ohjaus

Vuonna 2021 nuorten avohuollon ohjaaja on lapsiperheiden sosiaalipalvelujen tukitoimena tavannut 19 nuorta (2020=29) ja lastensuojelun tukitoimena 10 nuorta (2020=22). Nuorten avohuollon ohjauksen asiakasmäärä on laskenut, koska toinen nuorten avohuollon ohjaajan toimi muutettiin perheohjaajan toimeksi ja perheohjaajan palvelut laajennettiin kattamaan myös nuorten perheet.

Nuorten avohuollon ohjaus on keskeinen osa perheille annettavaa palvelukokonaisuutta, jossa tarjotaan nuorille yksilöllistä tukea ja ohjausta elämänhallinnan eri osa-alueilla. Tavoitteena on tukea nuoren hyvinvointia ja tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Nuorten tuen tarpeet liittyvät perhetilanteeseen, hyvinvointiin, vapaa-ajan viettoon, koulunkäyntiin, opiskeluun ja itsenäistymiseen. Nuorten kanssa toteutetaan keskustelutapaamisia, toiminnallisia tapaamisia ja lähdetään tarvittaessa tueksi arjen eri toimintaympäristöihin asioiden hoitamista mallintamaan. Nuorille korostetaan koulunkäynnin säännöllisyyttä ja peruskoulun päästötodistuksen merkitystä. Lukiolaisia ja ammattikoululaisia motivoidaan saattamaan tutkinto valmiiksi. Nuorten avohuollon ohjaaja on osallistunut yläkoulujen ja lukion hyvinvointiryhmiin, alueelliseen hyvinvointiryhmään sekä tehnyt koulujen oppilashuoltohenkilöstön kanssa tiivistä yhteistyötä. Nuorten avohuollonohjaaja on mukana perhepalveluiden systemisen työskentelyn minitiimeissä.

Nuorten avohuollonohjaaja on yhdessä perheohjaajan ja perhetyöntekijän kanssa jatkanut syksyllä 2019 perustetun perhepalvelujen toiminnallisen poikaryhmän ohjaamista joka toinen viikko 1.5 tunnin ajan. Poikaryhmäläiset koostuvat sekä lastensuojelun että lapsiperheiden sosiaalityön asiakkaista. Ryhmän tavoitteena on tukea poikien hyvinvointia ja sosiaalisia taitoja toiminnallisuuden keinoin. Ryhmän toiminnassa on ollut mukana seitsemän 7.–9. luokkalaista poikaa. Pojat ovat pitäneet ryhmästä ja sen toimintasisällöistä. Poikien vanhemmilta on saatu hyvää palautetta.

Yhteistyö nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa on keskeistä nuorten avohuollonohjauksessa, jossa pyritään tukemaan nuorten päihteettömyyttä, oman mielekkään harrastuksen löytämistä sekä tukea vanhempia löytämään vapaa-ajan aktiviteetteja lapsilleen. Koronan tuomiin haasteisiin on nuorten avohuollon ohjauksessa pystytty vastaamaan hyvin. Nuorten avohuollonohjaaja on hyödyntänyt käyttäytymisterapiakoulutuksen antia nuorten tunnesäätelyyn liittyvissä asioissa. Kuluneen vuoden aikana asiakastyössä on ollut nähtävissä nuorten psyykkisen hyvinvoinnin ja koulunkäynnin haasteet, neuropsykiatrisista oireita omaavat nuoret sekä vanhempien tukeminen kasvatustehtävässään murrosikäisen nuoren kanssa.

Lapsiperheiden psykologit

Vuonna 2021 lapsiperheiden psykologit ovat lapsiperheiden sosiaalipalvelujen ja lastensuojelun tukitoimena tavanneet 76 asiakasta. Tämän lisäksi psykologit ovat toimineet konsultoivassa roolissa lapsiperheiden sosiaalityön tiimissä. Kaiken kaikkiaan lapsiperhepsykologit ovat tavanneet 243 asiakasta mukaan lukien varhaiskasvatuksesta ohjautuneet sekä itse yhteyttä ottaneet asiakkaat. (Asiakasmäärät sisältävät lapsen lisäksi myös vanhemmat ja mahdolliset muut perheenjäsenet.) Keskeisimpiä käyntien syitä ovat olleet vanhemmuuden sekä perheen vuorovaikutuksen tuki, parisuhteen tuki/erokriisi, lapsen/nuoren tunne-elämän oireilu ja kriisityö. Koronavirusepidemian aiheuttamista poikkeusoloista johtuen osa asiakastapaamisista on korvautunut puhelinkeskusteluilla ja Teams-videotapaamisilla.

Lapsiperhepsykologit ovat toimineet klinikkoina lastensuojelun systemisessä työskentelyssä. Yhteensä systemisiä minitiimejä on kolme, joista yksi on vammaispalvelun ja lapsiperhepalveluiden yhteinen tiimi. Lapsiperhepsykologit ovat myös olleet mukana perhekeskuksen kehittämistyössä sekä omana työnä tehtävän perhekuntoutuksen toimintamallin kehittämisessä ja käyttöönotossa. Perhekuntoutustyön edistäminen vuoden 2021 aikana on jäänyt vähäiseksi. Vuoden 2021 aikana on otettu käyttöön MIM-vuorovaikutusarviointimenetelmä sekä VIG-ohjausmenetelmä. Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmä kahdeksalle vanhemmalle toteutui ajalla 15.1.–28.4.2021, mutta jouduttiin koronatilanteen vaikeutuessa ja rajoitusten tiukentuessa järjestelemään 8.3.2021 eteenpäin kahdessa neljän vanhemman ryhmässä. Muturyhmä ei toteutunut ilmoittautuneiden määrän jäätyä vähäiseksi.

Tukiperheet, tukihenkilöt ja nuorten tukiasuminen

Vuonna 2021 lapsiperheiden sosiaalipalvelujen palveluna 23 (2020=15) ja lastensuojelun palveluna 13 (2020=12) lasta tai nuorta tapasi ammatillista tukihenkilöään. Lisäksi kahdella lapsella oli vapaaehtoinen tukihenkilö.

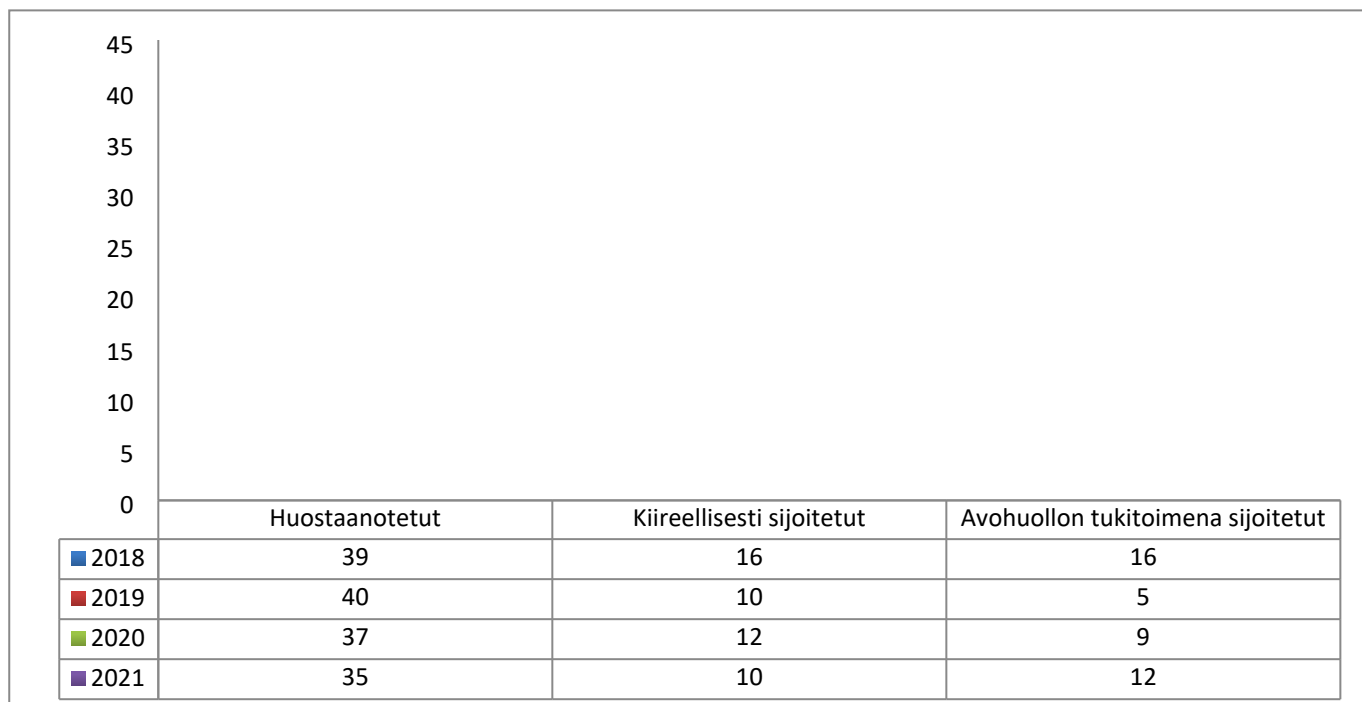
Vuonna 2021 lapsiperheiden sosiaalityön palveluna 27 (2019=36) ja lastensuojelun palveluna 29 (2019=24) lasta kävi tukiperheessä. Tukiperheiden saatavuus on viime vuosina parantunut, minkä seurauksena tukiperheitä on pystytty tarjoamaan tarvitseville. Edelleen lapsen tarvetta vastaavan tukiperheen löytäminen on kuitenkin osan lapsista kohdalla haastavaa.

Vuonna 2021 ostopalveluna tukiasunnossa on lapsiperheiden sosiaalipalveluna asunut kaksi nuorta, lastensuojelun avohuollon tukitoimena yksi nuori ja lastensuojelun jälkihuollon tukitoimena neljä nuorta (2019=5). Lisäksi nuoria asuu jälkihuollon tukitoimena kaupungin omissa tukiasunnoissa. Tukiasumisen kesto vaihtelee muutamasta kuukaudesta useisiin vuosiin.

Lastensuojelun sijaishuolto

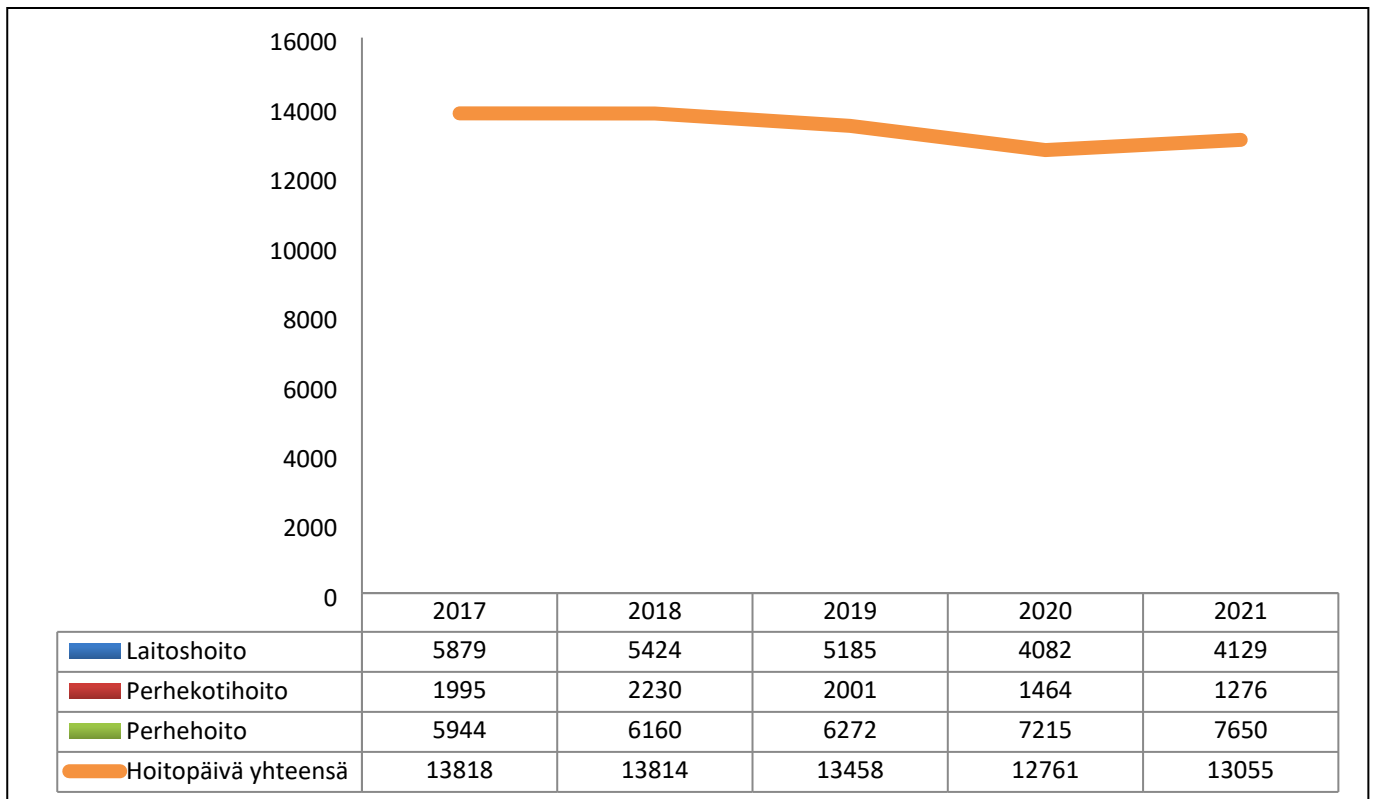
Vuonna 2021 kiireellisesti sijoitettuna on ollut 10 lasta (2020=12), joista yksi kahdesti. Vuonna 2021 on vahvistettu kaksi huostaanottoa viranhaltijan päätöksellä ja kolme hallinto-oikeuden päätöksellä. Huostaanottoa ja sijaishuoltoon sijoittamista koskevia hakemuksia on vuoden lopussa hallinto-oikeuden käsittelyssä yksi. Avohuollon tukitoimena sijoitettuna on ollut 12 lasta ja neljä vanhempaa. Laitosmuotoisia perhekuntoutuksia on ollut selvästi enemmän kuin edeltävinä vuosina, mikä voisi viitata siihen, että koronapandemian vaikutukset ovat kohdistuneet erityisesti niihin pientelen lasten perheisiin, jotka ovat jo ennen koronaa olleet haastavassa tilanteessa.

31.12.2021 sijaishuollossa on 33 lasta, joista perhehoidossa 22 (2020=19), ammatillisessa perhehoidossa 2 (2020=2) ja laitoshoidossa 9 (2020=12). Lisäksi yksi täysi-ikäinen nuori asuu jälkihuollon tukitoimena laitoshoidossa ja yksi perhehoidossa.

Sijoitettuna olleiden lasten lukumäärä sijoitusperusteen mukaan 2018–2021, sama lapsi voi esiintyä tilastossa useamman kerran.

Strateginen tavoite perhehoidon ensisijaisuudesta on vuonna 2021 toteutunut hyvin. Perhehoidon osuus sijaishuoltopäivistä on edeltävien vuosien tapaan edelleen kasvanut. Vuonna 2021 perhehoidon osuus kaikista sijaishuoltopäivistä on 59 %. Strateginen tavoite avohuollon ensisijaisuudesta on toteutunut kohtalaisesti. Sijaishuoltopäivien kokonaismäärä on hieman kasvanut verrattuna vuoteen 2020, mutta on edelleen matalampi kuin tätä edeltäneinä vuosina.

Kaavio: Sijoitushoitopäivät hoitotyypeittäin vuosina 2017–2021.

Perheoikeudelliset palvelut

Perheoikeudelliset palvelut siirtyivät seudulliseen yksikköön 1.3.2020 alkaen. Seudullinen yksikkö ei syksystä 2021 lähtien ole rekrytointihaasteiden vuoksi tarjonnut naantalilaisille lähivastaanottoa. Perheoikeudelliset palvelut ovat näyttäneet melko ruuhkautuneina ja kuntalaiset ovat antaneet palautetta, että odotusaika esimerkiksi lastenvalvojan tapaamiseen on pitkä. Naantalin lähivastaanotto on tarkoitus käynnistää taas helmikuussa 2022.

Perheneuvola

Perheneuvolapalvelut toteutetaan ostopalveluna Raision kaupungilta. Alle kouluikäiset lapset ohjataan perheneuvolan sijaan ensisijaisesti Naantalin omille lapsiperheiden psykologeille ja perheasioiden sovittelut Naantalin omille sovittelijoille. Vuonna 2021 sovitteluja on Naantalin omana palveluna toteutunut 12 (2020=12).

Perheneuvolapalvelujen hinnoittelun kilpailukykyisyys, palvelun laatu ja tarvevastaavuus arvioitiin keväällä 2020. Todettiin, että hinnoittelu vastaa seudun yleistä hintatasoa. Raision perheneuvolan palvelut kuvautuivat kattavina ja laaja-alaisina. Raision perheneuvolassa on vuonna 2021 käynyt yhteensä 43 naantalilaista asiakasta (2020=40). Raision perheneuvolassa tapahtuneen laskutusvirheen seurauksena Raisio palautti Naantalille perheneuvolapalvelujen liikamaksua noin 115 000 euroa.

Talouden toteutuminen

Perhepalvelujen tulosalueen talousarvion toimintakate 2021 on 4 348 532 euroa ja arvio toteutumasta on 4 379 672 euroa. Vuosi 2021 näyttää toteutuneen lähes talousarvion mukaan, kustannukset ylittyvät 30 570 euroa (toteuma=100,7 %). Sijaishuollon kustannukset ovat kasvaneet talousarviossa ennakoitua enemmän, mikä ennakoi näiden kustannusten toteutumista talousarviossa ennakoitua suurempina myös vuonna 2022.

Hallinto-oikeus teki joulukuussa 2021 lastensuojelun sijaishuollon kustannuksia koskevassa kustannusriidassa päätöksen Naantalin tappioksi, minkä seurauksena lastensuojelun perhehoitoon kohdistui joulukuulle talousarviossa ennakoimaton noin 185 000 euron suuruinen kertakustannus. Hallinto-oikeus teki joulukuussa 2021 toisessa lastensuojelun sijaishuollon kustannuksia koskevassa kustannusriidassa päätöksen Naantalin eduksi, minkä seurauksena alkuvuodelle 2022 kohdistuu vuoden 2022 talousarviossa ennakoimaton noin 100 000 euron tulo.